

mpc

**Implementácia
tvorivého písania do výučby
anglického jazyka**

MÁRIA MARCIOVÁ

2017

Implementácia tvorivého písania do výučby anglického jazyka

Mária MARCIOVÁ

Názov: **Implementácia tvorivého písania do výučby anglického jazyka**
Autor: Mgr. Mária Marciová
Recenzenti: PhDr. Maroš Dvorský
Mgr. Mária Oľšavská
Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave

Odborná redaktorka: Mgr. Terezia Peciarová
Grafická úprava: Ing. Monika Chovancová
Vydanie: 1.
Rok vydania: 2017
Počet strán: 22
ISBN **978-80-8052-1428-3**

Obsah

Úvod	5
Tvorivosť a tvorivé vyučovanie	6
Tvorivé písanie	8
Techniky hľadania tém	13
Techniky stimulácie k písaniu	14
Ukážky	15
Záver	21
Zoznam bibliografických odkazov	22

Úvod

Pri zostavovaní príručky *Implementácia tvorivého písania do výučby anglického jazyka* sme vychádzali z neznalosti tejto témy mnohými učiteľmi anglického jazyka a tiež z nedostatku pomôcok tohto druhu. Problematika tvorivého písania a tvorivosti ako takej v edukačnom procese je často diskutovanou témou v pedagogickej verejnosti a je často kladená do opozície s tradičnými metódami vyučovania, ktoré kladú dôraz skôr na faktografiu ako na individuálne alebo aj skupinové tvorenie, riešenie problémov a inovatívne prístupy k osvedčeným postupom. Dnes, keď sa stále hovorí o čitateľskej gramotnosti a o čítaní s porozumením, ako keby sa zabúdalo na písanie.

Písanie je jednak časovo náročné, učitelia mu venujú v rámci vyučovacích hodín málo času, jednak pre žiakov je písanie tradičných slohových prác často nudné až frustrujúce. Z metodického hľadiska tvorivosť a tvorivé písanie majú na hodinách anglického jazyka nezastupiteľné miesto, keďže k osvojovaniu si cudzieho jazyka dochádza efektívnejšie jeho používaním na rozdiel od strohého memorovania slov a pravidiel gramatiky či vetnej skladby. V predloženej príručke predstavujeme niekoľko techník, ktoré umožňujú žiakom navyknúť si na princípy tvorivého procesu, ktoré reprodukčno-mechanický prístup k vyučovaniu premieňajú na kreatívnu činnosť. Sme presvedčení, že škola je záležitosťou aj srdca, nielen rozumu. Ak je žiak emocionálne zainteresovaný na svojom učení, je učenie efektívnejšie. Na hodinách tak môžu žiaci fungovať ako živé bytosti, ktoré vedia premýšľať, predvídať, mýliť sa, tápať, dúfať, prejavovať empatiu, humor, sklamanie, hnev i entuziazmus, najmä však tvorivosť a originalitu. Učia sa tak zároveň kriticky myslieť a kriticky hodnotiť všetky javy v okolitom i vzdialenom svete.

Tvorivosť a tvorivé vyučovanie

Albert Einstein: „Predstavivosť je dôležitejšia než vedomosti.“

V súčasnosti existuje množstvo definícií pojmu *tvorivosť*. Rôzne odborné publikácie z oblasti pedagogiky prinášajú rôzne pohľady na spomínaný pojem, a preto považujeme za vhodné citovať tých odborníkov, ktorých vnímanie tvorivosti v sebe zahŕňa širokú škálu rôznych pohľadov na túto problematiku. Príkladom takýchto autorov sú Lokša a Lokšová (2001, s. 13), ktorí definujú tvorivosť ako „generovanie nových, neobvyklých, ale prijateľných, užitočných myšlienok, riešení, nápadov“. Zelina (2000, s. 59) tvrdí, že tvorivosť „je produkcia nových a užitočných, hodnotných nápadov, riešení, myšlienok, nového a hodnotného správania“. Tvorivý človek neprijíma pasívne to, čo je dané, ale prekračuje skutočnosť tým, že ju pretvára v mene hodnôt, ktoré uznáva, čím poľudšťuje svet, chce ho urobiť ľudskejším. Tvorivosť (kreativita) je vysoko ľudská schopnosť. Produkuje nové a hodnotné nápady, myšlienky a riešenia. Tvorivosť je potenciálne ukrytá v každom jedincovi, uvoľňuje priestor originálnemu a zmysluplnému konaniu. Tvorivosť je tiež ústredným pojmom tvorivého vyučovania, ktoré sa v súčasnosti dostáva do popredia a ktoré je zamerané na rozvíjanie tvorivého potenciálu žiakov. „Predstavuje ucelený komplex cieľov, metód a postupov, ktoré smerujú k rozvíjaniu tvorivosti žiakov a formovaniu tvorivej osobnosti vo vyučovaní“ (Lokša, Lokšová 1996, s. 97).

Tvorivosť je rovnako neodmysliteľným pojmom tvorivého vyučovania, ktoré sa v súčasnosti dostáva do popredia aj vo výučbe cudzích jazykov. Tvorivé vyučovanie je teda proces, ktorý neučí jazyk iba ako pragmatický prostriedok, ale takéto vyučovanie je vhodným spôsobom rozvíjania tvorivého potenciálu žiakov, ktorý ich formuje a zároveň prináša výsledok vo forme ovládania

cudzieho jazyka. Rozvíjanie tvorivosti v tvorivom vyučovaní sa riadi istými zásadami a postupmi.

Podľa Lokšu a Lokšovej (1996, s. 97) medzi základné pravidlá tvorivého vyučovania patria:

1. Nežiadať jednoznačne správne riešenia problémov, podnecovať žiakov k vytváraniu alternatívnych riešení.
2. Nepotláčať samostatnosť a humor, vytvárať tvorivú atmosféru v triede.
3. Vo fáze tvorenia nehodnotiť, v najlepšom prípade nenápadne usmerňovať tok myšlienok.

Tvorivý prístup učiteľa k výučbe sa prejaví na tvorivosti žiaka. Nevzťahuje sa len na sféru myslenia žiaka, zachytáva celú jeho osobnosť – rozum i cit, konanie i správanie. Tvorivosť nie je spojená len s určitým druhom činnosti, ale prejavuje sa v každej ľudskej činnosti, a tým i v medziľudských vzťahoch. Tvorivosť sa môže prejavíť v každej činnosti vo výučbe, a teda je možné ju a prostredníctvom nej rozvíjať vnútorný život žiakov. Tvorivosť dáva životu zmysel, umožňuje každému byť samostatným, je to spôsob sebarealizácie, sebaaktualizácie, najväčšia hodnota každého jednotlivca i spoločnosti. Tvorivosť je vo vzdelávaní rovnako dôležitá ako gramotnosť, preto by sme my učitelia mali k nej pristupovať s rovnakou vážnosťou. Deti sa vedia chopiť šance, ak niečo nevedia, skúsia si to, neboja sa omylov. Aj keď mýliť sa nie je to isté, ako byť tvorivý, ale ak nie ste pripravení mýliť sa, nikdy neprídete s niečím originálnym. Zároveň je dôležité, aby sa žiak pri učení cítil uvoľnený, nestresovaný neúspechom. Tvorivým vyučovaním môže učiteľ anglického jazyka ponúknuť svojim žiakom netradičný, ale pritom efektívny spôsob, ako sa učiť anglický jazyk, upustiť od direktívnych metód nútiacich memorovať učivo a naučiť žiakov samostatne myslieť, uvažovať, tvoriť; zažiť radostnú, tvorivú atmosféru v triede, radosť z učenia i učenia sa, radosť z toho, že žiak môže mať často lepšie „nápady“ či „výsledky“ tvorivej činnosti ako sám učiteľ.

Tvorivé písanie

Tribble (1996, s. 5) tvrdí, že „existuje mnoho druhov písania a mnoho dôvodov, prečo sa učiť, ako písať“. Vedieť písať v cudzom jazyku nie je menej dôležité, ako vedieť hovoriť cudzím jazykom, keďže ľudia spolu často komunikujú aj písomne. Písaním si žiaci upevňujú gramatické štruktúry, ustálené slovné spojenia a slovnú zásobu. Písanie poskytuje žiakom príležitosť vyjadriť myšlienky, dáva im šancu byť v jazyku kreatívnymi, dobrodružnými, ísť za hranice toho, čo sa naučili. V dnešnom pretechnizovanom svete, svete tabletov, internetu a googlu, keď sa žiakom ponúka množstvo informácií, je žiaduce, aby žiaci boli tvoriví, aby mali originálne nápady a tvorili vlastné produkty. Tvorivé písanie je jednou z najvhodnejších metód na dosiahnutie už spomenutého. Odôvodnenie rozvoja tejto zručnosti, s odkazom na jej tvorivý charakter, poskytuje aj SERR (s. 62), v ktorom sa uvádza, že činnosťou spojenou s písaním môže byť aj „tvorivý a imaginatívny písomný prejav“. Tu však pedagogická verejnosť naráža na problém, ktorý vyplýva z faktu, že termín tvorivé písanie ešte stále nemá presne, jednoznačne definovaný obsah. V odbornej zahraničnej i domácej literatúre sa pod týmto pojmom skrýva celá škála interpretácií, a to od písomnej produkcie akýchkoľvek kratších či dlhších textov až po tvorbu rýdzo umeleckého textu. V užšom ponímaní vymedzenie tohto pojmu kolíše od techník napomáhajúcich tvorivú manipuláciu s jazykovým materiálom až po techniky, ktoré umožňujú pestovať kritickú recepciu a interpretáciu umeleckej literatúry (critical and creative reading and writing). (Eliašová 2005, s. 11)

Podľa Fišera (2001, s. 18) „tvorivé písanie je dvojzložkový pojem; označuje jednak samotnú formatívnu činnosť, pri ktorej pisateľ originálnym spôsobom podlieha procesu písania, a označuje tiež vedný odbor, ktorý sa zaoberá

teoretickými aspektmi tvorenia textu a vlastnou didaktikou“. V angloamerických zdrojoch je termín tvorivé písanie (creative writing) podkategóriou pojmu písanie a samotná podkategória zahŕňa dva významy: buď ide o tzv. literárne písanie, alebo o metódu edukačného procesu (porov. Soukup 2006, s. 30). Z pohľadu pedagóga je potrebné zdôrazniť, že „cvičenia tvorivého písania motivujú učiacich sa k hre so slovom, vedú ich k tvorivej manipulácii s jazykovým materiálom, stimulujú ich „uvedomovať si“ jazyk, kultivovať asociatívne myslenie, generovať nové, netriviálne slovné spojenia a aktivizovať slovnú zásobu v kontexte relevantnom ich zámerom“ (Hajrová 2014, s. 9). Tvorivé písanie zahŕňa v sebe také postupy, ktoré vyžadujú zaangažovať všetok tvorivý potenciál pisateľa. Pri tvorivom písaní sa rozvíja nielen jazyk, ale aj osobnostná stránka (schopnosť, talent).

Na rozvoj tvorivého písania je dôležité vytvoriť priaznivú kreatívnu klímu. Tvorivé písanie na hodinách cudzieho jazyka by sme mali zamerať najmä na rozvíjanie individuality žiaka – uvedomenie si jeho ja, reflektovanie jeho schopností a myslenia, na rozvíjanie prirodzeného písania, zvyšovanie sebavedomia a odbúranie strachu z písania, ktorý má väčšina žiakov.

Podľa V. Eliašovej (2006) možno ponímanie tvorivého písania aplikovateľné vo vyučovaní jazyka zhrnúť do troch východísk:

1. tvorivé písanie ako prostriedok rozvíjania komunikačných zručností a komunikačnej kompetencie;
2. tvorivé písanie ako prostriedok formovania literárnej kompetencie;
3. tvorivé písanie ako metóda tvorivého vyučovania.

Z hľadiska učiteľa cudzieho jazyka budeme venovať pozornosť tvorivému písaniu ako metóde tvorivého vyučovania, ktoré nabáda žiaka odhaľovať vlastné kreatívne maximá tým, že vyžaduje zapojiť do aktivity celú osobnosť, jej skúsenosti, emócie, inteligenciu, predstavivosť i obrazotvornosť. Primárnym cieľom tvorivého písania je uspokojiť u žiakov potrebu vymýšľať a tvoriť, pričom žiak má možnosť vyjadriť vlastné pocity. Samotný proces tvorivého písania žiaka nadchýna a spôsobuje mu radosť a dovolí mu experimentovať s jazykom. Typické žánre, ktoré tvorivé písanie zahŕňa, sú: básne, výmysly, príbehy, scénky, vtipy, piesne, anekdoty, listy, úvahy, paródie...

Kaspar H. Spinner (2012) považuje za najdôležitejšiu charakteristiku tvorivého písania rozvoj obrazotvornosti. K tomu slúžia rozmanité techniky (automatické písanie, clustering, meditácie o predstavách, spomienkach, predmetoch). Jednou z dôležitých zásad pri využívaní tvorivého písania v edukačnom procese je fakt, že písanie sa môže stať osamelým a skľučujúcim zážitkom, a preto je vhodné vykonať niektoré úlohy v dvojiciach alebo v skupine (porov. Deller, Price 2007, s. 75). Ďalšou zásadou tvorivého písania, ktorú je nevyhnutné dodržať, aby tento proces prebiehal s dôrazom na svoju podstatu, je uvedomenie si základného faktu, že „ak je testovanie hlavným motívom čitateľa jeho práce, žiak sa veľmi skoro naučí, ako sa vyhýbať chybám, a nepokúša sa používať jazyk“ (Wright 1997, s. 4). Dodržiavanie týchto zásad prispieva k vytvoreniu tvorivej atmosféry v triede a zabezpečuje u žiakov pocit, že nie sú skúšaní, a práve to v konečnom dôsledku prináša akési uvoľnenie fantázie u každého žiaka. Pri tvorivom písaní by sa mal učiteľ zamerať na proces, výsledok tu nie je prvoradý, oveľa dôležitejší je vlastný proces tvorby, nie veľmi vydarené výstupy treba vnímať ako kroky v učení zameranom na tvorivosť. Tvorivé písanie je orientované na žiaka, podstatný je jeho tvorivý proces, jeho imaginácia, jeho vnímanie textu. Žiak má právo na vlastnú interpretáciu textu, nenarúšanú autoritou učiteľa.

Dovolíme si tvrdiť, že pojem tvorivé písanie, či už zadefinované ako všeobecný pojem, alebo ako literárne tvorivé písanie, alebo ako metóda edukačného procesu, je stále tým istým pojmom, ktorý sa z nášho pohľadu skladá predovšetkým z procesu prípravy, samotného tvorenia a z finálneho produktu a líši sa iba v tom, na čo konkrétny tvorca kladie väčší dôraz.

Čo je cieľom tvorivého písania?

Cieľom tvorivého písania je jednak zabávať, jednak podeliť sa o zážitok, ako napríklad lásku a stratu, a podobne. Či už chcete vyjadriť svoje pocity alebo myšlienky, prvým krokom je použiť svoju imagináciu. Tvorivé písanie zahŕňa v sebe celú škálu stratégií, techník, postupov a metód, ktoré usmerňovaním a stimulovaním pisateľskej skúsenosti privádzajú pisateľa k sebareflexii a tvorivej sebaexpresii. Tvorivé písanie sa v škole zameriava najmä na:

- rozvíjanie individuálneho štýlu žiaka – uvedomenie si vlastného ja, reflektovanie vlastných schopností a vlastného myslenia;
- optimalizáciu pisateľských zručností (schopnosť rozvíjať myšlienku, schopnosť dodržať tematickú postupnosť, schopnosť logicky usporiadať výpovede, schopnosť tvoriť súdržný text, schopnosť dosiahnuť komunikačný zámer atď.);
- zvládnutie rôznych techník tvorby textu;
- rozvíjanie prirodzeného písania;
- podporu sebavedomia, odbúranie strachu z písania;
- rozvíjanie pisateľovho chápania etapovosti procesu písania i funkcií a významu jednotlivých etáp;
- vytváranie predpokladov pisateľa na uvedomovanie si štruktúrnej povahy textu;
- potrebu zreteľnej kontextualizácie písania.

P. Dawson (2005) uvádza tieto základné princípy tvorivého písania:

1. čítaj ako pisateľ (read as a writer);
2. ukazuj, nehovor (show, don't tell);
3. objav svoj vlastný hlas (discover a voice).

Prvé uvedené pravidlo (read as a writer) korešponduje s chápaním podstaty tvorivého písania ako čítania zvnútra. Je to podložené aj zisteniami P. Dawsona (2005), že medzi píšucimi a nepíšucimi čitateľmi možno pri čítaní pozorovať významné rozdiely. Praktická príprava v tvorivom písaní totiž sprevádza pisateľa rôznymi druhmi intuitívneho vnútorného porozumenia. Pisateľov prístup k textu sa presúva z pozície čitateľa na pozíciu konštruktívneho kritika. Mohli by sme potom povedať, že tvorivé písanie je disciplína, ktorá pred pasívnou recepciou poznatkov o texte dáva prednosť žiakovi ako aktívnemu tvorcovi textu a rozvíja kritické čitateľské zručnosti, pričom z pohľadu požiadavky na zážitkové postupy v osvojovaní si pravidiel textotvorby **nadraduje proces** na úkor produktu.

Pravidlo „nehovor, ale ukazuj“ (show, don't tell) môžeme vysvetliť v kontexte chápania tvorivého písania ako literárneho remesla, ktorému sa možno naučiť. Pisateľ postupnými krokmi nadobúda zručnosť tvoriť presvedčivý text,

v ktorom namiesto nadbytočných slov a viet zapojí svoju predstavivosť a zobrazí situáciu akoby cez objektív kamery obohatenej o možnosť zachytiť zmyslami i najmenšie detaily. Vtedy sa abstraktné stane konkrétnym. Pisateľ v texte ukáže, čo videl, počul, cítil, čoho sa dotkol a ako to všetko naňho pôsobilo. Posledné spomínané pravidlo (discover a voice) sa prelína s hlavným cieľom tvorivého písania, ktorým je rozvoj individuálneho štýlu pisateľa. Prvou zastávkou pri objavovaní vlastného hlasu je písanie ako expresia svojich súkromných myšlienok. Introspektívny pohľad do zákutí svojej intimity dovoľí pisateľovi subjektívnym spôsobom vypovedať o svete a svojom vzťahu k skutočnosti. Tomuto vnímaniu tvorivého písania najviac zodpovedá písanie ako tvorivé sebavyjadrenie.

Primárnym cieľom je uspokojiť potrebu vymýšľať a tvoriť. Tvorivé písanie je výborným prostriedkom na vyjadrenie osobných pocitov žiakov, okrem toho spôsobuje radosť, nadchýna, privádza k uvažovaniu, je experimentálne. Napätie a konflikt, postavy a názory, rým a rytmus, prostredie a scéna, forma a štruktúra, spôsob vyjadrovania a dialógy, interpretácia a rozprávanie, zápletky a motívy, indukcia a dedukcia, rozloženie riadka a strofy, to sú tie základné prvky tvorivého písania.

Tvorivé písanie zahŕňa rôzne žánre či typy: básne, romány, novely, poviedky, filmové a televízne scenáre, výmysly, príbehy, memoáre, scénky, vtipy, piesne, anekdoty, listy, úvahy, paródie...

Techniky hľadania tém

Učitelia často tápu pri vyberaní vhodnej, resp. zaujímavej témy, ktorá by bola pre ich žiakov dobrou inšpiráciou na písanie. Uvedieme niektoré techniky, ktoré pomôžu učiteľom aj žiakom pri hľadaní tém.

Autobiografia. Žiaci vyberú 5 – 10 najvýznamnejších udalostí, ktoré ovplyvnili ich život. Ku každej napíšu jedno slovo, z nich si vyberú to najdôležitejšie slovo. Slovo charakterizujúce udalosť sa stane témou textu/príbehu.

Hlasovanie. Žiaci napíšu na lístky po jednej téme, o ktorej sa hlasuje.

Meno ako inšpirácia. Mená skutočných osôb, literárnych postáv, fiktívnych bytostí – každé nesie nejakú konotáciu, každé vyvoláva nejaké predstavy a spomienky. Jedno si vyberú ako tému svojho textu.

Losovanie. Každý žiak napíše na lístok jednu tému, vylosuje sa jedna z nich.

Módne slová. Žiaci si zapisujú módne slová a slovné spojenia, ktoré počujú v bežných rozhovoroch, môžu to byť napríklad slovné spojenia niektorých spevákov, športovcov a pod. Ideologické kliše, slogany reklám a pod.

Moja krajina. Prírodné scenérie, ktoré žiakov z nejakého dôvodu zaujali. Heslovite napíšu svoje nápady, ktoré môžu byť impulzom pre začiatok nového príbehu, dramatickej hry a pod.

Oblíbená postava. Na papier žiaci napíšu mená obľúbených literárnych, filmových postáv, moderátorov, celebrit a pod.

Prvé heslo. Medzi listy slovníka vsunieme pravítko, prvé heslo na tej strane, kde sa otvorí, je témou textu.

Prvé slovo. So zavretými očami otvoríme na ľubovoľnom mieste nejakú knihu a ceruzou podčiarkneme jedno slovo. To je témou na napísanie textu.

Techniky stimulácie k písaniu

Stáva sa, že po zadaní témy žiaci nie a nie začať písať. Cítíme, že im chýba rozhodujúci impulz. Môže ním byť čítanie cudzieho textu, počúvanie hudby, vnímanie výtvarného diela atď.

Ďalšími príkladmi podnetov k písaniu sú:

- personifikácia protikladov – žiaci vyberú páry protikladných javov, konkrétnych alebo abstraktných (napr. love and hate), ich pojmové vyjadrenie sa stane stimulom k písaniu,
- reťazce slov – každý žiak napíše na papier jedno slovo a podá ho susedovi, ktorý pripíše tiež jedno slovo, vytvorený reťazec slúži ako inšpirácia,
- obrazy, hudba – takéto podnety môžu byť tiež dobrou inšpiráciou,
- práca v skupine – môže byť stimulom k písaniu najmä u žiakov s menšou imagináciou,
- kresliť a písať – stimuláciou je niekedy pre žiaka iná kreatívna činnosť, často kreslenie. Žiak kreslí čokoľvek, čo mu napadne. Symboly, schémy, obrazy sú často nápoveďou slov.
- motto, citáty.

Ukážky

Napísanie klasickej rozprávky z rôznych uhlov pohľadu

1. Prečítajte so žiakmi rozprávku *O troch prasiatkach* a požiadajte ich, aby napísali rozprávku z pohľadu vlka alebo inú verziu z iného pohľadu.
2. Žiaci napíšu verziu rozprávky *Popoluška* z pohľadu škaredej sestry.
3. Žiaci napíšu verziu rozprávky *Zlatovláska a tri medvede* z pohľadu Zlatovlásky.

Grampus

Prečítajte žiakom úvod, prípadne urobte žiakom kópie, aby si mohli prečítať príbeh sami. Žiaci ukončia príbeh podľa svojich predstáv.

„This is Lubomír Bajaník reporting for RTVS with an important announcement. Over the past 24 hours, an enormous lizard has been attacking Wien in Austria. The lizard, who has been named Grampus finished its rampage at around 7 pm last night. It has now begun swimming down the river Danube and it is heading for Bratislava in Slovakia. The Prime Minister will be making a statement at around 11 o'clock this morning. He is expected to advise everyone to gather together their belongings and leave the country as soon as possible. The army has been alerted and they are prepared to implement a full attack on the creature. Meanwhile, Grampus arrives at the South western coast of Slovakia...”

Keď budem slávny/slávna

“In the future, everyone will be famous for 15 minutes” – Andy Warhol

Prediskutujte tento citát so žiakmi a rozprávajte o tom, čo znamená byť slávnym. Chceli by ste byť slávnymi? V akej oblasti? Žiaci potom napíšu krátky údaj o tom, v čom by chceli byť slávnymi a prečo. Žiaci môžu napísať denník, ako keby boli slávnymi v budúcnosti. Ako sa cítia? Čo robia?

Iným príkladom je interview do novín so žiakom, ktorý je slávny.

Napísanie príbehu na základe reklamy

Vyberte niekoľko reklám na knihy (vzadu v niektorých knihách ich nájdete) a nechajte žiakov vybrať jednu. Žiaci napíšu príbeh vychádzajúci z opisu knihy v reklame. Potom môžu porovnať svoj príbeh so skutočným.

CINQUAIN POEM

Básnická forma cinquain je päťriadková báseň, ktorá bola vymyslená americkou poetkou Adelaide Crapsey. Inšpiráciu zobrala z japonskej haiku a tanka. Existuje mnoho variantov cinquainu. Opíšeme niektoré populárne formy cinquainu:

1. Tento typ je veľmi populárny kvôli svojej jednoduchosti. Namiesto začlenenia akcentu a slabík používa slová.

Prvý riadok je 1 slovo, ktoré je zároveň nadpisom básne.

Druhý riadok obsahuje 2 slová, ktorými sú prídavné mená, ktoré opisujú, charakterizujú nadpis.

Tretí riadok má 3 slová, ktoré povedia čitateľovi viac o téme básne a ukážu akciu. V angličtine sú to často gerundiá s koncovkou -ing.

Štvrtý riadok má 4 slová, ktoré opisujú emócie o téme básne. Môže to byť fráza alebo samostatné slová.

Piaty riadok je 1 slovo, ktoré je synonymom nadpisu.

Uvádzame niekoľko príkladov:

Watermelon

Juicy, sweet

Dripping, slurping, smacking

So messy to eat

Yummy.

Snow

Lovely, white

Falling, dancing, drifting

Covering everything it touches

Blanket.

2. Tento typ cinquainu je len málo odlišný od prvého, a to v tom, že štvrtý riadok tvorí úplná veta, ktorá môže mať viac ako 4 slová.

Prvý riadok je 1 slovo.

Druhý riadok sú 2 prídavné mená.

Tretí riadok sú 3 slová, končiace na -ing.

Štvrtý riadok má 4 a viac slov, ktoré tvoria úplnú vetu.

Piaty riadok je 1 slovo.

Acrobats

Flexible, amusing

Flipping, twirling, jumping

They make me laugh

Performers.

Lucy

Pretty, talented

Dancing, singing, acting

I admire her.

An actress.

HAIKU POEM

Haiku (high-koo) je krátka forma básne, ktorá má 3 riadky s 5-7-5-slabičnou štruktúrou, ktorá využíva zmyslový jazyk na zachytenie pocitov alebo predstáv. Haiku je často inšpirovaná prírodným prvkom, okamihom krásy alebo iným dojímavým zážitkom. Haiku bola pôvodne vyvinutá japonskými básnikmi a jej forma bola osvojená virtuálne modernými jazykmi. Haiku môžeme písať na rôzne témy od lásky až po prírodu.

(5) Summer here again.

(7) Music plays sweetly, drifting.

(5) And life is renewed

(5) The sky is so blue.

(7) The sun is so warm up high.

(5) I love the summer.

Haiku sa nemusí rýmovať. Príklad práce s haiku: Učiteľ vysvetlí, čo je haiku. Žiaci sa túto báseň vo dvojiciach pokúsia vytvoriť a napísať na kúsok papiera. Jej skrytým významom by malo byť nejaké zamestnanie. Potom si žiaci básne vymenia, prečítajú a pokúsia sa uhádnuť zamestnanie, prípadne učiteľ ich všetky premietne a pracujú vo dvojiciach.

Napríklad:

*In a bar he works,
always busy on his feet
taking knives and forks* (WAITER)

TANKA POEM

Tanka je veľmi podobná haiku, ale má viac slabík a využíva prirovnanie, metaforu a personifikáciu. Tanka má 5 riadkov. Básne tanka sú o prírode, ročných obdobiach, láske, smútku a iných silných emóciách. Táto forma poézie sa datuje do obdobia pred 1200 rokmi. Tanka v preklade znamená krátka pieseň.

1. riadok – 5 slabík *Beautiful mountains*
2. riadok – 7 slabík *Rivers with cold, cold water.*
3. riadok – 5 slabík *White cold snow on rocks*
4. riadok – 7 slabík *Trees over the place with frost*
5. riadok – 7 slabík *White sparkly snow everywhere.*

LIMERICK POEM

Limerick je žartovná päťriadková básnička. Ako písať limerick? Prvý, druhý a piaty riadok sa rýmujú a majú rovnaký počet slabík (od 7 do 10, zvyčajne 8 alebo 9), majú rovnaký slovný rytmus. Tretí a štvrtý riadok sa rýmujú a majú rovnaký počet slabík (zvyčajne 5 alebo 6) a rovnaký rytmus.

Limerick sa často začína vetou „*There once was a...*“ alebo “*There was a...*“

Príklad na limerick 8,8,5,5,8-slabikový:

*There once was a wonderful **star**
Who thought she would go very **far**
Until she fell **down**
And looked like a **clown**
She knew she would never go **far.***

DIAMOND POEM

Diamant je báseň, ktorá má tvar diamantu. Tento typ básne sa dá použiť dvoma spôsobmi, buď porovnaním a kontrastovaním dvoch rôznych subjektov, alebo použitím synonym na začiatku básne a potom antonym v druhej časti básne. V diamantových básňach je subjekt pomenovaný jedným slovom v prvom riadku.

Fortune

Adversity
desperate, miserable
crying, wailing, sitting
darkness, bedroom, friends, disco
chatting, smiling, dancing
excited, suprised
Fortune

Noun

Adjective-Adjective
Verb-Verb-Verb
Noun-Noun-Noun-Noun
Verb-Verb-Verb
Adjective-Adjective
Noun

ACROSTIC POEM

Akrostich je séria riadkov, v ktorých určité písmená – zvyčajne prvé písmeno v každom riadku – tvoria meno alebo posolstvo.

(Spring)

Sunny days

Plants awakening

Raindrops on the roof

Interesting clouds

New flowers

Gray skies

Príklad práce so žiakmi. Každý žiak si napíše svoje meno vertikálne, napr.
Joe:

J

O

E

Teraz žiak napíše slovo alebo frázu, ktorá vystihuje/opisuje žiaka a začína sa na písmeno J. Postup opakujeme s každým písmenom. Napríklad:

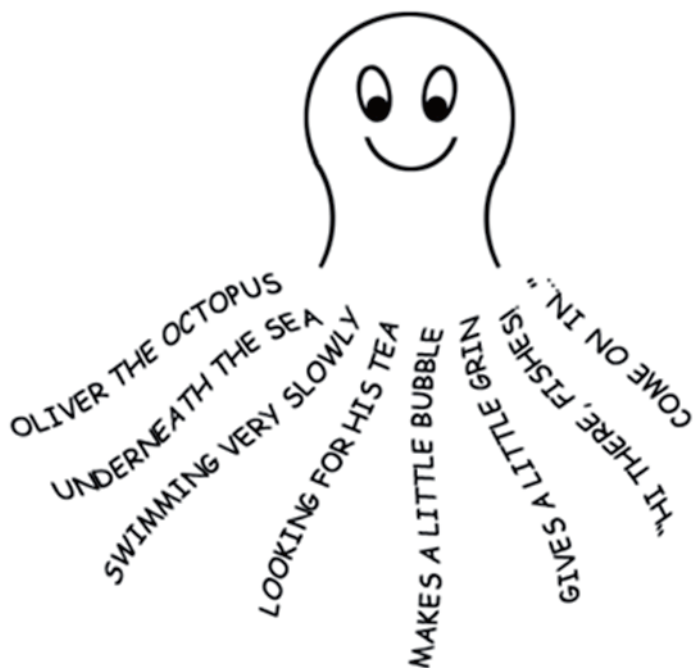
Jolly

Outgoing

Excellent

SHAPE POEM

Shape Poem je typ básne, ktorá opisuje predmet, a má rovnaký tvar ako predmet, ktorý je v básni opísaný. Shape poem je možné vytvoriť na čokoľvek.

Záver

Aj keď problematika tvorivosti ako takej či tvorivého písania je obsiahla téma, v tejto príručke sme sa snažili načrtnúť základy tvorivosti a tvorivého vyučovania. Snažili sme sa vymedziť pojem tvorivé písanie a uviedli sme niekoľko príkladov, ktoré je možné využiť na hodinách anglického jazyka či už v základných alebo stredných školách. Dúfame, že učiteľom anglického jazyka pomôže praktický rozmer tejto príručky a obohatí tak ich každodennú prax.

Zoznam bibliografických odkazov

- DAWSON, Paul, 2005. *Creative Writing and the New Humanities*. London/ New York, Routledge. ISBN 10-0415332214.
- DELLER, Sheelagh a Christine PRICE, 2007. *Teaching Other Subjects Through English*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 987 019 442578 0.
- ELIAŠOVÁ, Viera, 2005. *Creative Writing I: Handbook for English Language Teachers*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum. ISBN 80-7164-392-0.
- FIŠER, Zdeněk, 2001. *Tvůrčí psaní. Malá učebnice technik tvůrčího psaní*. Brno: Paido, edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-99-0.
- HAJROVÁ, Miriam, 2014. *Aktivity podporujúce rozvoj tvorivého písania: osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe* [online]. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum [cit. 2014-11-18] Dostupné z: http://mpc-edu.sk/shared/Web/OPSOSO%20VII.%20kolo%20vyzvy%20na%20poziciu%20odborny%20poradca%20vo%20vzdelavani/7 OPS_Hajrova%20Miriam%20-%20Aktivity%20podporuje%20rozvoj%20tvoriveho%20pisania.pdf
- LOKŠA, Jozef a Irena LOKŠOVÁ, 1996. *Cez relaxáciu k tvorivosti v škole*. Košice: ManaCon. ISBN 80-85668-32-7.
- LOKŠA, Jozef a Irena LOKŠOVÁ, 2001. *Teória a prax tvorivého vyučovania*. Košice: ManaCon. ISBN 80-89040-04-7.
- SOUKUP, Daniel, 2006. Kolik podob má tvůrčí psaní? In: *Rukopis – revue o psaní*. Roč. 1, č. 1, 2006, s. 30-33. ISSN 1801-7630.
- SPINNER, Kaspar, Heinrich, 2012. *Kurzgeschichten – Kurze Prosa*. ISBN 978-3-7800-1099-5.
- SPIRO, Jane, 2004. *Creative Poetry Writing*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 0 19 442189 9.
- TRIBBLE, Christopher, 1996. *Writing*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 978 0 19 437141 4.
- WRIGHT, Andrew, 1997. *Creating Stories With Children*. Oxford: Oxford University Press. ISBN 0 19 437204.
- ZELINA, Miron, 2000. *Alternatívne školstvo*. Bratislava: IRIS. ISBN 8088778980.